

Voedselbossen in Nederland

Samenvatting eerste onderzoeksresultaten van het promotieonderzoek
'Sociale en Economische Mogelijkheden voor Voedselbossen in
Nederland'

Anna Roodhof

Rural Sociology, Wageningen University

T: +31 317 488 798

M: anna.roodhof@wur.nl

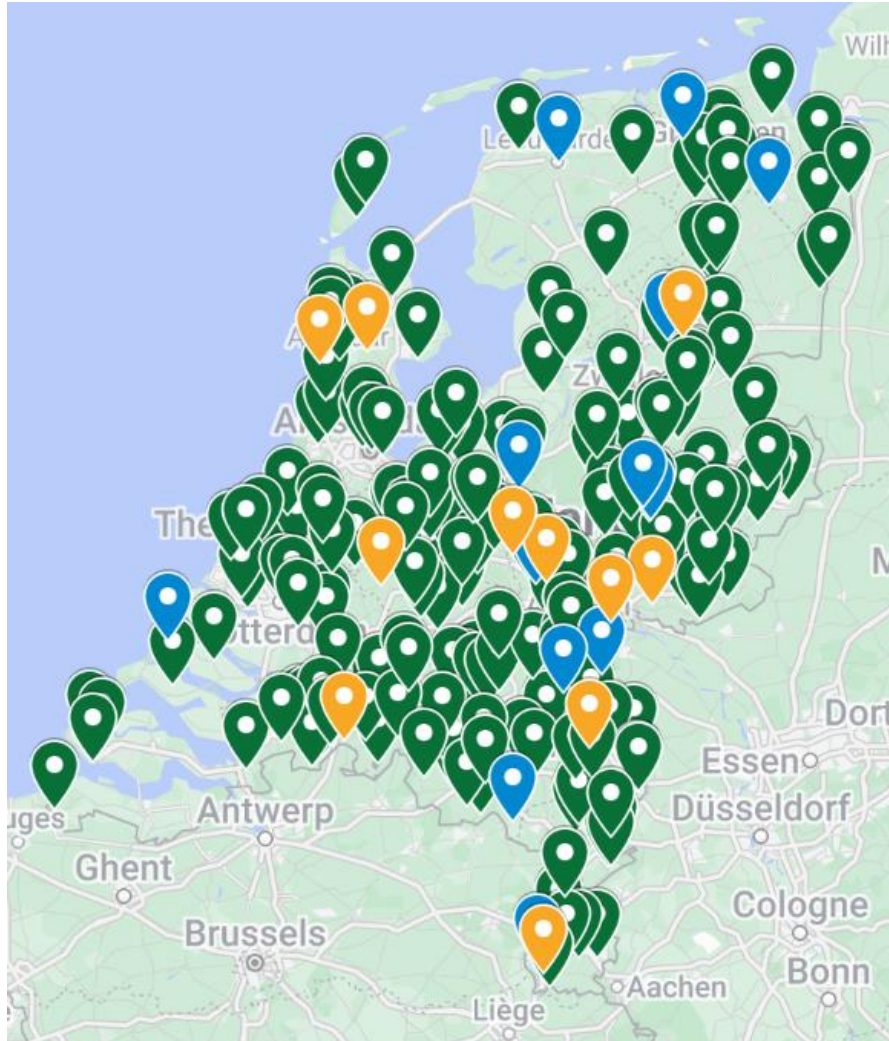
Inhoud

- Hoe ziet het voedselboslandschap eruit?
  - Voedselbosbouwers
  - Voedselbossen
  - En vele andere personen, organisaties en netwerken
- Wat gebeurt er allemaal op het gebied van voedselbossen?
  - Het delen en faciliteren van kennis
  - Evenementen en activiteiten
  - Politiek
  - Aandacht in de media

Inhoud (1/2)

- Wat gaat er goed?
  - Toegang tot relevante kennis, sociale contacten, werknemers of vrijwilligers, klanten en afnemers
  - Positieve houding, zoals: enthousiasme, kennis, zelfvertrouwen, trots, hoop voor de toekomst, om kunnen gaan met tegenslagen
- Welke uitdagingen zijn er?
  - Infrastructurele uitdagingen
  - Uiteenlopende normen en waarden
  - Voedselbosdefinities
  - Misinformatie

Voedselbossen

Online en via gesprekken met voedselbosexperts heb ik in totaal 236 voedselbossen in kaart weten te brengen, zoals weergegeven op de kaart hieronder. Hiervan heb ik 206 voedselbossen geverifieerd via contact met de eigenaar of beheerder (**weergegeven in het groen**). Dertien heb ik niet kunnen verifiëren (**weergegeven in het blauw**). Ook heb ik zeven voedselbossen in de kaart opgenomen die nog in aanleg zijn (**weergegeven in het geel**).

Statistieken uit de survey

- Aantal voedselbossen in de survey: 108
- Grootte:
  - Kleiner dan 0.5 ha: 16.5%
  - Tussen 0.5 en 2.5 ha: 57.8%
  - Groter dan 2.5 ha: 25.7%
- In totaal: > 230 ha
- Jaar eerste aanplant:
  - Voor 2000: 1.8%
  - 2000 – 2010: 2.8%
  - 2011 – 2015: 8.3%
  - 2016 – 2020: 60.6%
  - 2021 – heden: 26.6%
- Voornaamste doel*
  - Educatie: 53.2%
  - Experimenteren: 45.0%
  - Natuur: 26.6%
  - Maatschappelijk: 52.3%
  - Productie: 50.5%
- Ondernemingsmodellen*
  - Een stichting of non-profit organisatie: 33.9%
  - Eigen gebruik: 33%
  - Bedrijf met winstoogmerk: 20.2%
  - Sociale onderneming: 4.6%
  - Coöperatie: 2.8%
  - Openbare ruimte: 1.8%
- Gefinancierd met*
  - Eigen vermogen: 68.8%
  - Overheidssubsidies of overheidssteun: 41.3%
  - Particuliere investering: 9.2%
  - Donaties, sponsoren of fondsen: 31.2%
  - Lening: 1.8%

* Deelnemers konden meerdere antwoorden selecteren

Deelnemer statistieken

Kenmerken van deelnemers	Frequentie
	% (n)
Gender	
Man	53.2% (58)
Vrouw	45.0% (49)
Non-binary	0.9% (1)
Wil ik niet zeggen	0.9% (1)
Hoogst genoten opleiding	
Een post-doctorale opleiding	6.4% (7)
Een WO opleiding	40.4% (44)
Een HBO opleiding	40.4% (44)
Een MBO opleiding	9.2% (10)
Middelbare school (VMBO, HAVO of VWO)	2.7% (3)
Anders	0.9% (1)
Leeftijd	
<30	3.7% (4)
30-40	10.1% (11)
41-50	28.4% (31)
51-60	27.5% (30)
>60	30.3% (33)
Werk	
Full-time baan	14.7% (16)
Part-time baan	18.3% (20)
Ondernemer	21.1% (23)
ZZP'er	28.4% (31)
Geen baan	17.4% (19)

Deelnemer statistieken

- Inkomen
  - Beneden modaal: 31.2%
  - Modaal: 22.0%
  - Boven modaal: 23.9%
  - Niet van toepassing: 22.9%
- Hoe in aanraking gekomen met voedselbosbouw
  - Via persoonlijk netwerk: 51.4%
  - Sociale media: 13.8%
  - Traditionele media: 12.8%
  - Anders: 31.2%
- Voornaamste beweegredenen
  - Bijdragen aan de maatschappij: 54.1%
  - Bijdrage aan de natuur: 84.4%
  - Gezondere voeding: 58.7%
  - Onderdeel zijn van iets groter dan mijzelf: 46.8%

Andere onderdelen van het voedselbossen landschap

- Consumenten en afnemers: klanten, natuurwinkels, restaurants
- Organisaties: bijv. Stichting Voedselbosbouw en Voedsel uit het Bos
- Coalities: Green Deal Voedselbossen
- Ondernemingen: advies en consultancy diensten
- Experts: aanbieders van advies en consultancy diensten, ervaringsdeskundigen
- Wet & regelgeving: bijv. bestemmingsplannen
- Financiële instellingen: subsidieverstrekkers, banken, investeerders
- Land: beschikbaarheid van geschikt land
- Plantgoed: bijv. systeem en eetbaar plantgoed

Wat gebeurt er allemaal op het gebied van voedselbossen?

- Politiek: Green Deal Voedselbossen, maar in de praktijk veel verschillen afhankelijk van de desbetreffende gemeenten, provincies, waterschappen. Er zijn bureaucratische drempels, maar steun van ambtenaren kan deuren openen.
- Het delen en verspreiden van kennis: Er zijn veel workshops, trainingen en cursussen tegen betaling. Ook is er veel open source informatie beschikbaar, maar deze is versnipperd en vaak ongecontroleerd, wat voor verwarring en misinformatie kan leiden.
- Evenementen en activiteiten: Veel lokale activiteiten in en omtrent voedselbossen, maar ook grootschaligere evenementen die voedselbossen op nationaal niveau onder de aandacht brengen (bijv. de Floriade).
- Aandacht in de media: Voedselbossen komen vrij vaak terug in de traditionele media, voornamelijk in kranten (regionaal en nationaal) en op de radio (bijv. Vroege Vogels).

Is er sprake van een voedselbosbeweging?

Veel voedselbossers (71%) vinden van wel. Opvallend is dat in de provincie Drenthe dit in mindere mate wordt ervaren: slechts 30% ziet voedselbosbouw als een sociale beweging. In andere provincies ligt dit percentage veel hoger.

Wat gaat er goed?

- Toegang tot
  - Relevante kennis: 74% zei 'goed' of 'zeer goed'
  - Relevante contacten: 50% zei 'goed' of 'zeer goed'
  - Werknemers en/of vrijwilligers: 38% zei 'gemiddeld'
  - Klanten en/of afnemers: 54% zei 'gemiddeld'
- Ervaring algemene omstandigheden voor voedselbossen:
  - Zeer slecht of slecht: 28 participants (26%)
  - Neutraal: 42 participants (39%)
  - Goed of zeer goed: 39 participants (36%)

Wat halen VBers uit Voedselbosbouw?

- Enthousiasme: 18 (16.5%) 'niet' of 'weinig'; 19 (17.4%) 'redelijk'; 59 (54.1%) 'veel' of 'heel veel'
- Kennis: 17 (15.6%) 'niet' of 'weinig'; 25 (22.9%) 'redelijk'; 54 (49.5%) 'veel' of 'heel veel'
- Zelfvertrouwen: 29 (26.6%) 'niet' of 'weinig'; 23 (21.1%) 'redelijk'; 43 (39.4%) 'veel' of 'heel veel'
- Trots: 20 (18.3%) 'niet' of 'weinig'; 22 (20.2%) 'redelijk'; 55 (50.5%) 'veel' of 'heel veel'
- Hoop voor de toekomst: 16 (14.7%) 'niet' of 'weinig'; 18 (16.5%) 'redelijk'; 63 (57.8%) 'veel' of 'heel veel'
- Beter om kunnen gaan met tegenslagen: 31 (28.4%) 'niet' of 'weinig'; 31 (28.4%) 'redelijk'; 34 (31.2%) 'veel' of 'heel veel'

Welke uitdagingen zijn er?

- Infrastructurele uitdagingen
  - Wet en regelgeving (36 of 33.0%)
  - Financiën (40 of 36.7%)
  - Land schaarste
  - Plantgoed schaarste
- Uiteenlopende normen en waarden
  - Onder voedselbossers
  - Tussen voedselbossers en hun omgeving
- Voedselbosdefinities
- Misinformatie